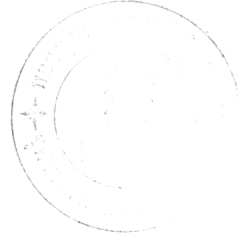

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตามจะให้ครบถ้วนสมบูรณ์ได้นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-curricular Activity) ปัจจุบันการเรียนการสอนได้เปลี่ยนมาใช้ระบบหน่วยกิต ซึ่งก็หมายความว่านักเรียนจะมีเวลาเรียนอยู่ส่วนหนึ่งเพื่อใช้ในการค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ตนเอง อันเป็นการช่วยพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น เพราะการเรียนการสอนในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียวจะไม่เอื้ออำนวยให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์อย่างสมบูรณ์ได้ จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้นมา กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมนุมและบริการต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ชุมนุมกีฬา ชุมนุมวิชาการต่าง ๆ ชุมนุมลูกเสือและเนตรนารี ฯลฯ ซึ่งอาจจะจัดขึ้นโดยเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของการเรียนในชั้นเรียนหรืออาจจะจัดขึ้นนอกชั้นเรียนก็ได้ โดยหวังที่จะให้การเรียนการสอนในวิชานั้น ๆ มีประสิทธิภาพ มีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของวิชา ตลอดจนความมุ่งหมายของการศึกษาที่ว่า การศึกษาคือ ขบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ โดยได้จากประสบการณ์ที่เลือกเฟ้นแล้ว²

¹ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, "บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร," วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2(กุมภาพันธ์ 2522): 28-30.

² จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ แผนกจิตวิทยา, "จิตวิทยาการศึกษาเบื้องต้น," เอกสารประกอบการสอน (มกราคม 2514), หน้า 1.

เวบสเตอร์ (Webster) ได้ให้ความหมายของเวลาว่างไว้ดังนี้ "เวลาว่างคือ เวลาที่เป็นอิสระหลังจากการทำงานประจำหรือธุรกิจ ซึ่งบุคคลจะใช้เวลานั้นประกอบกิจกรรมตามความพอใจของตน"¹

นอกจากนั้น ไบรท์บิล (Brightbill) ยังได้กล่าวถึง "การใช้เวลาว่างเพื่อการศึกษ" (Education for leisure) ว่า "เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมต่างๆตลอดเวลาที่อยู่ในบ้าน โรงเรียน และชุมชน และยังช่วยให้บุคคลมีความสุขในการใช้เวลาว่างด้วย"²

กอดบี้และปากเกอร์ (Godbey and Parker) ได้ให้ความหมายและความสำคัญของการใช้เวลาว่างว่า การใช้เวลาว่างมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นช่วงที่บุคคลใช้เวลาเพื่อตนเองเต็มที่หลังจากเสร็จจากการทำงานประจำและการทำกิจกรรมที่ผูกมัดต่างๆแล้ว นอกจากนี้ การใช้เวลาว่างและนันทนาการยังช่วยสร้างพื้นฐานของคนเกี่ยวกับความต้องการ และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น การที่บุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ และธรรมชาติต่างๆ จะทำให้เขาเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ผ่อนคลายความตึงเครียด มีโอกาสแสดงความสามารถพิเศษ และมีความเป็นอิสระ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการของมนุษย์ที่อยู่ในสังคมต่างๆทั่วไป กิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมในเวลาว่างจึงมีบทบาทสำคัญต่อคนทุกหนทุกแห่งทั้งในเมืองและชนบท และยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนของประเทศชาติและของโลกอีกด้วย³

1

Webster cited by Edwin J. Stanley and Norman P. Miller, Leisure and the Quality of Life, (Washington D.C.: The American Association for Health ,Physical Education, and Recreation, 1972),p.3.

2

Ibid., p. 44.

3

Geoffrey Godbey and Stanley Parker, Leisure Studies and Services :An Oerview.(Philadelphia : N.B. Saunders Co.,1978),pp.180-181

ในเรื่องของเวลา จรินทร์ ชานีรัตน์ ได้กล่าวไว้ว่า " . . . เวลาเป็นของที่มีค่าสำหรับทุก ๆ คน จึงใช้เวลานั้นให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครั้ว และสังคม โดยประกอบกิจกรรมสันทนาการในเวลาว่าง"¹

แนช (Nash) ได้กล่าวถึงเรื่องการใช้เวลาว่างว่า "เวลาว่าง" (leisure) หมายถึงเวลาที่เป็อิสระ (free time) จากกิจกรรมที่จำเป็นอื่น ๆ ทั้งหมด เช่น ว่างจากการทำงานประจำ เวลาหลับนอน และเวลาที่ประกอบกิจวัตรประจำวัน ส่วนนันทนาการนั้น หมายถึงการใช้เวลาว่างเพื่อประโยชน์ของตนเอง โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ถ้าเป็นเด็กเล็กจะเรียกกิจกรรมนั้นว่า "การเล่น" (play) แต่ถาหากเป็นหนุ่มสาวและผู้ใหญ่จะเรียกกิจกรรมนั้นว่า "นันทนาการ" (recreation)²

นอกจากนั้น แฟคเคอร์ (Fackre) ยังได้กล่าวไว้ว่า "การใช้เวลาว่างส่วนหนึ่งเป็นความเพลิดเพลินของร่างกาย อีกส่วนหนึ่งเป็นการใช้เวลาอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และเป็นอิสระ เพราะเวลาว่างมี 3 ส่วนคือ การพักผ่อน การบันเทิง และการพัฒนาตนเองหรือการใช้เวลาว่างในทางสร้างสรรค์"³

ส่วนเพลโต (Plato) ได้ให้ความหมายของเวลาว่างไว้ 3 ประการคือ

1. เวลาว่างเป็นเวลาที่เหลืออยู่ (Spare time)
2. เวลาว่างเป็นเวลาที่เป็นอิสระจากกิจกรรมอื่น ๆ

¹จรินทร์ ชานีรัตน์, สันทนาการ. (พระนคร: โรงพิมพ์นิยมวิทยา, 2507), หน้า 133.

²By B. Nash, The Philosophy of Recreation and Leisure, St. Louis: G.U. Mosby Co., 1953), p. 62.

³Gabriel Fackre cited by Edwin J. Stanley and Norman P. Miller, Leisure and the Quality of Life. (Washington D.C.: the AHPER, 1972). p. 71.

3. เวลาว่างเป็นเวลาที่**เป็นตัวของตัวเอง** หรือความเป็นอิสระจากสภาพของจิตใจที่**จึดจ้ออยู่**กับการงานหรือสิ่งต่าง ๆ ¹

ในเรื่องของจุดประสงค์ของการใช้เวลาว่าง มีผู้กล่าวไว้หลายคน และมักจะมีความเห็นสอดคล้องกัน เช่น

บากริท (Bagrit) กล่าวว่า "จุดประสงค์ของการใช้เวลาว่างคือ เพื่อให้คนได้มีโอกาสใช้สติปัญญาพิจารณาถึงความสนใจของตนเอง" ²

- นางลักษณะ ประเสริฐธรรม ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้
1. เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนวิชาการต่าง ๆ ที่ตนมีความสนใจเป็นพิเศษ ให้เกิดทัศนคติในวิชานั้น ๆ ยิ่งขึ้น
  2. เป็นการช่วยกล่อมเกล่าให้นักเรียนเป็นคนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
  3. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสสังสรรค์ และเข้าสังคมตามแบบประชาธิปไตย
  4. เป็นการเตรียมเส้นทางสำหรับการดำเนินอาชีพในอนาคตของนักเรียน
  5. กิจกรรมบางอย่างที่นักเรียนสมัครใจทำแล้วยอมทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดความสุขใจ รู้สึกสนุกสนาน เกิดความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นตนเองยิ่งขึ้น
  6. กิจกรรมบางอย่างสามารถเพิ่มพูนรายได้ทางเศรษฐกิจแก่นักเรียน ³

¹Plato cited by Edith L. Ball and Robert E. Ciprino, Leisure Services Preparation. (N.J.: Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs, 1978), p. 3.

²Leon Bagrit, The Age of Automation. (London: Weidenfeld and Nicolson, Publishers, 1965), p. 48. cited by Stanley and Miller, Leisure and the Quality of Life, p. 43.

³นางลักษณะ ประเสริฐธรรม, "การสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 4, 5 และ 6," (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2502), หน้า 119.

ดร. กอ สวัสดิ์พานิชย์ ได้กล่าวถึงจุดประสงค์และความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ การงานที่ครูและนักเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตของเด็กเพิ่มเติมจากที่บ่งไว้ในหลักสูตร"¹

โจนส์ (Jones) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการใช้เวลาว่างในทางการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. เพื่อให้เด็กได้ค้นพบความสนใจ มีพัฒนาการทางทักษะและทัศนคติอันเกิดจาก

ความสนุกสนานเป็นสำคัญ

3. เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้รู้จักตนเอง ได้มีโอกาสปรับตัวขณะอยู่โรงเรียนและ

ชุมชน

4. เพื่อให้เด็กเกิดพัฒนาการทางสติปัญญา มีงานอดิเรกที่เหมาะสมและมีความสัมพันธ์

กับบุคคลอื่น ๆ²

กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือการใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียนของนักเรียนควรจะสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย และควรช่วยเสริมสร้างให้มีมนุษยสัมพันธ์ขึ้น โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกกิจกรรมเหล่านี้เพื่อตอบสนองและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระในทางความคิด การแสดงออก ตลอดจนมีความรู้สึกรับผิดชอบ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยให้เขาเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม ก่อให้เกิดความสำนึกที่จะเสียสละและปรารถนาที่จะพัฒนาและรับใช้สังคม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลอื่น ๆ ได้ มีความเข้าใจในปัญหาและสภาวะของบ้านเมือง รู้จักคิดพิจารณาความถูกต้องหรือไม่ถูกต้องของสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถหาวิถีทางแก้ไขข้อบกพร่องหรือปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลมากขึ้น

¹ กอ สวัสดิ์พานิชย์, ดร., กิจกรรมเสริมหลักสูตร, (ประมวลนิเทศการศึกษาร: กรมวิชาการ, 2497), หน้า 125 - 127.

² Anna May Jones, Leisure Time Education, (New York: Harper and Brothers, 1946), p. 1.

การใช้เวลาว่างที่ถูกต้องจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสังคม และยังเป็นการลดปัญหาต่าง ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาวัยรุ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นระดับที่นักเรียนย่างเข้าสู่วัยรุ่น มีอายุระหว่าง 13 - 18 ปี¹ ปัญหาวัยรุ่นเกิดขึ้นในทุกประเทศ เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีความรู้สึกนึกคิดสับสน ไม่แน่ใจตนเอง ไม่ค่อยมีความสุข มีอารมณ์รุนแรง ซักจูงง่าย มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางทัศนคติและพฤติกรรม² ฯลฯ ซึ่งเป็นอาการที่แสดงถึงความแตกต่างจากการเป็นผู้ใหญ่ การแสดงออกต่าง ๆ อาจจะถูกตองหรือไม่ก็ได้แล้วแต่ความพอใจเท่านั้น สถาบันที่ทำให้เด็กในวัยนี้ได้รับความรู้สึกปลอดภัย เชื่อถือได้และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างถูกต้อง คือ บ้านกับโรงเรียน หรือพ่อแม่กับครูนั่นเอง การชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องจะช่วยลดปัญหาวัยรุ่นได้ เพราะปัญหามากที่เกี่ยวกับวัยรุ่นมักมีต้นเหตุมาจากการใช้เวลาว่างที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น การติดยาเสพติดให้โทษ เล่นการพนัน จีบเล่นมั่วสุม อันธพาล ฯลฯ เป็นต้น และเป็นปัญหามากมายที่จะแก้ไขได้ยากเมื่อมาถึงปลายเหตุ แต่ถ้าได้มีการชี้แนะแนวทางในการใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียนหรือแนะนำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมให้กับนักเรียนเหล่านี้แล้วปัญหาต่าง ๆ ก็จะไม่ตามมามากมายดังที่เป็นอยู่

การติดยาเสพติดในหมู่วัยรุ่นเมืองไทยมีหลายสาเหตุ ที่สำคัญคือ การใช้เวลาว่างโดยการคบค้าสมาคมกับเพื่อนในโรงเรียนและเพื่อนแถวละแวกบ้าน หรือแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ เช่น ตามโรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า คอฟฟี่ชอป ร้านกาแฟ หอพัก เซิงสะพาน และยานเพื่อน เป็นต้น เด็กที่ติดยาหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีชื่อสำคัญคือเพื่อน รอยละ 77 ได้รับยาเสพติดครั้งแรก

¹ สุชาติ โสสมประยูร, เพศศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521), หน้า 217.

² Elizabeth B. Hurlock, Developmental Psychology. (New York: McGraw-Hill, 1959), p. 221.

จากเพื่อน รอยละ 70 บอกว่าเพื่อนแนะนำให้รู้จักยาเสพติด การใช้ยาครั้งแรกกระทำที่บ้านเพื่อน และเพื่อนแนะนำให้รู้จักยาเสพติด รอยละ 40 ใช้ยาครั้งแรกเมื่ออยู่กับเพื่อนหลาย ๆ คน ผู้ศึกษา เป็นผู้หันไปหาเพื่อนเมื่อมีปัญหา และจากการศึกษาของ นายแพทย์ ประยูร นรการณดุจ พบว่า ประชากรที่ติดยาเสพติดในปัจจุบัน ทุกกลุ่มมีแนวโน้มที่จะเริ่มลงยาเมื่ออายุระหว่าง 15 - 20 ปี¹ สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติดคือ สภาพแวดล้อมซึ่งมีสาเหตุมาจากการเกิด ความกดดันในครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ การมีชีวิตอยู่ในสังคมเป็นสิ่งท้าทายให้ต่อสู้แล้ว และการตอบสนองต่อความเครียดหรือความกดดันของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน บางคนก็ทนต่อสู้ บางคน ก็ยอมแพ้นั้นเข้าหายาเสพติด ฉะนั้นในการแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย คือ จากพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูเป็นสำคัญ เพื่อนและชุมชนรอบลงมา โดยใช้วิธีการกระตุ้นเด็ก ในเรื่องของการรู้จักหน้าที่ เคารพครู อาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครอง วางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้เหตุผลและวิจารณ์ในการตัดสินสิ่งต่าง ๆ แก้ปัญหาครอบครัวและการเรียนด้วยการไตร่ตรอง หาเหตุผล ปรีชาชาญ พ่อแม่ผู้ปกครอง และสุดท้ายคือการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์²

นอกจากนี้การประดิษฐ์คิดค้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการแพทย์ ทางวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ ฯลฯ เป็นผลมาจากความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลที่ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ทั้งสิ้น เช่น การพิสูจน์ว่า ของหนักกับของ เบาตกลงสู่พื้นโลกพร้อมกันและการประดิษฐ์กล้องจุลทรรศน์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้วิทยาศาสตร์ เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็วโดยกาลิเลโอ (Galileo)³ การคิดค้นวิธีเติมน้ำมันที่ประหยัดและไม่เกิด

¹ จรัส สุวรรณเวลา, จิตร สิทธิอมร และวิชัย โปษะจินดา, ปัญหาการศึกษาในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพานิช, 2521), หน้า 8 และ 16.

² สำนักนายกรัฐมนตรี, กองป้องกันยาเสพติด, "คู่มือประกอบการบรรยายความรู้เรื่อง ยาเสพติด" (กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพานิช, 2522), หน้า 6 - 8.

³ พัทธ รัชพลเดช, "พฤติกรรมวิทยาสาสตร์กับปรัชญา Dimensionism," วารสารสมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (2517): หน้า 57 - 67.

ปฏิกริยาต่อคนไข โดยศาสตราจารย์ นพ.อวย เกตุสิงห์¹ เป็นต้น และยังมีอีกมากมายหลายคน ที่ได้ใช้เวลาว่างประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา สิ่งเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติทั้งสิ้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น รัฐบาลจึง เห็นความสำคัญของการใช้เวลาว่างว่า มีประโยชน์ ต่อนักเรียนอย่างยิ่ง ฉะนั้นจึงวางความมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2520 ไว้ว่า

1. ให้มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีระเบียบวินัย มีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ศาสนาและหลักธรรม
2. ให้มีความเข้าใจและกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามวิถีทางประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
3. ให้มีความรับผิดชอบต่อชาติ ต่อท้องถิ่น ต่อครอบครัวและต่อตนเอง
4. ให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน และการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ มีความรักชาติ ตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และมีส่วนร่วมในการป้องกันประเทศ
5. ให้มีความมั่นคงและผดุงความเสมอภาค ความสุจริต และความยุติธรรม
6. ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
7. ให้มีความขยันหมั่นเพียร มีความสามารถในการประกอบอาชีพและการจับจ่ายใช้สอยอย่างประหยัด ตลอดจนการร่วมมือกันประกอบกิจการและธุรกิจต่าง ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย
8. ให้มีความสามารถในการติดต่อทำความเข้าใจและร่วมมือซึ่งกันและกัน รู้จักแสวงหาความจริง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาและขอชดเชยภัยสติปัญญาและโดยสันติวิธี
9. ให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลป วัฒนธรรม ธรรมชาติ

¹ สอนง อุนากุล, ผู้จัดทำ. "การผลิต้น้ำเกลือ-หยวกยานี้-หน่วยจ่ายกลาง," อวชนิมิตร 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยเชษม, 2523), หน้า 23.

สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของประเทศ¹

จะเห็นว่า ความมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติฉบับปัจจุบันนี้สามารถจะเสนอสนองได้
ทุกประการ ด้วยการจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้สอดคล้องต่อกัน

แม้แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐบาลก็ยังเห็นความสำคัญของการจัดนันทนาการเพื่อ
บริการประเทศในเวลาว่าง โดยการให้สิทธิรัฐทุกรัฐจัดตั้ง รัฐบาลเฉพาะถิ่นของตนเองด้วยการใช้
หลักกฎหมายเบื้องต้น ดังนี้

1. มีอำนาจในการจัดตั้งชุมชนและจัดการในด้านการอำนวยความสะดวกทางการเงินอุดหนุน
2. มีสิทธิที่จะจัดหาและรักษาที่ดินเพื่อการพัฒนา นันทนาการ
3. มีสิทธิในการขึ้นภาษีในกิจการที่เกี่ยวข้องและเงินอุดหนุนต่าง ๆ
4. มีสิทธิที่จะตั้งเงินทุนในอำนาจความรับผิดชอบสำหรับโปรแกรมต่าง ๆ
5. มีอำนาจในการจัดการตกลงระหว่างรัฐกับองค์กรและชุมชนต่าง ๆ
6. มีอำนาจในการจัดตั้งเจ้าหน้าที่และจัดโปรแกรมเพื่อการบริหาร²

เนื่องจากการใช้เวลาว่างมีความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาเรื่อง
ของการใช้เวลาว่างของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพราะเห็นว่า มีประโยชน์ต่อตัวเด็กนักเรียนทั้ง
ในด้านความก้าวหน้าทางการศึกษาและชีวิตความเป็นอยู่ที่มีความสุขในสังคม นอกจากนั้นยังมีประโยชน์
ต่อครู อาจารย์ หน่วยงานราชการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเหล่านี้นด้วย

¹ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษร
บัณฑิต, 2520), หน้า 1 - 2.

² Viola K. Kleindienst and Arthur Weston, The Recreational Sports
Program: Schools, Colleges, and Communities. (N.J.: Prentice-Hall, Inc.,
Englewood Cliffs, 1978), p. 86.

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาถึงความสนใจของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในการใช้เวลาว่างของนักเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละระดับชั้น แยกตามเพศ และประเภทของโรงเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อว่า นักเรียนมีการใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียน จึงต้องการจะศึกษาคนกว่า

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง
2. นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนที่ใช้หลักสูตรเดียวกัน จึงมีเวลาว่างเหมือนกัน
3. กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงการใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียนของนักเรียนทั้งการใช้กิจกรรมในโรงเรียนและนอกโรงเรียนในเวลาว่าง ในขณะเปิดภาคเรียน และในวันหยุดต่างๆ
2. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงการใช้เวลาว่างของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยแบบสอบถามแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่ได้ข้อเท็จจริงครบถ้วนสมบูรณ์

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลของการศึกษานี้ จะเป็นแนวทางในการเสนอแนะ แก้ไข ปรับปรุงแหล่งบริการ คณาวิชาการและนันทนาการของโรงเรียนเพื่อประโยชน์ของนักเรียนต่อไป
2. จะได้ทราบถึงความต้องการ ความสนใจ และปัญหาของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียนทั้งขณะอยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
3. จะได้ขอเสนอแนะของนักเรียนในการใช้เวลาว่าง ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการจัด สิ่งแวดล้อมและกิจกรรมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น
4. จะได้เข้าใจและทราบถึงความแตกต่างของการใช้เวลาว่างของนักเรียนในแต่ละเพศ ระดับชั้น และประเภทของโรงเรียนในกิจกรรมแต่ละประเภท

คำจำกัดความ

เวลาว่าง (Leisure time) หมายถึง เวลาที่นักเรียนใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆ นอกเวลาเรียน เป็นการประกอบกิจกรรมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งในวันหยุดต่างๆด้วย

นักเรียน(students) หมายถึง นักเรียนทั้งชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.1, ม.2, ม.3, ม.ศ.3, ม.ศ.4 และ ม.ศ. 5 ในโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนราษฎร์(private school) หมายถึง โรงเรียนศรีวิกรม์ โรงเรียน ณะดุสิตวิทยุ โรงเรียนโรจน์เสรีวิทยา โรงเรียนอานวยศิลป์ธนบุรี รวม 4 โรงเรียน

โรงเรียนรัฐบาล(government school) หมายถึง โรงเรียนบดินทรเดชา โรงเรียนสตรีวิทยา 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี และโรงเรียนสามเสน วิทยาลัย รวม 5 โรงเรียน

วัยรุ่น(adolescent) หมายถึง หญิงหรือชายที่มีอายุระหว่าง 13 - 18 ปี (ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์) ในเขตกรุงเทพมหานคร

งานอดิเรก(hobby) หมายถึง งานที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ไม่ถือเป็นงาน อาชีพ และไม่รวมถึงกิจกรรมประจำวัน

นันทนาการ(recreation) หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ในเวลาว่าง, การใช้เวลาให้ ผ่านไป สิ่งล่อใจให้เพลิดเพลิน การออกกำลังกาย หรือการใช้เวลาเพื่อความสนุกสนานและ ผ่อนคลายความตึงเครียดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้